

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

„Patrie se cheamă norodul,
iar nu tagma jefuitorilor.”

În primăvara aceasta se împlinesc 160 de ani de la revoluția din 1821, condusă de Tudor Vladimirescu, expresie a luptei poporului român pentru înlăturarea relațiilor feudale și a dominației străine, eveniment ce marchează intrarea Țărilor Române în etapa istoriei moderne.

În contextul general al luptei popoarelor europene — și nu numai de pe acest continent — pentru libertate, la începutul anului 1821, după un lung șir de lupte împotriva asupririi sociale și naționale, pentru independență, în Țara Românească a izbucnit revoluția contra prădănicului regim feudal și a jugului turco-fanariot.

Agravarea sarcinilor feudale, în special în timpul domniei lui Ion Caragea (1812—1818) și Alexandru Șuțu (1818—1821), renta în muncă a crescut de la 6 și 12, la 14 zile pe an; îngrădirea drepturilor țărănimii la folosirea pășunilor, izlazurilor, pădurilor; depozitarea sătenilor liberi de pământuri; jaful fiscal; venalitatea și abuzurile slujbașilor de jos până sus; reducerea numărului contribuabililor, cu toate că obligațiile bănești erau în continuă creștere; efectuarea de transporturi grele și numeroase și lucrul la cetățile turcești; monopolul Porții asupra comerțului; incursiunile otomane de jaf; tratamentul inuman aplicat locuitorilor țării, sint cîteva din cauzele revoluției.

Răbdarea poporului ajunsese la limită. Țăranii, prin glasul lui Tudor vor cere dreptate, slobozenie, exterminarea făcătorilor de rău, a tiranilor boieri, care i-au prădat de au rămas „mai goli decît morții din morminturi”.

Revoluția a cuprins masele largi: țărani dependenți și liberi, meșteșugari, negustori, mica boierime și, pentru început, chiar o parte a marii boierime. Însă cei mai statornici combatanți au fost pandurii, care se recrutau din rîndurile moșnenilor, cu vechi tradiții ostășești.

În fruntea revoluției se afla Tudor Vladimirescu, un bărbat cu mintea ageră și cu brațul datat în minuirea sabiei, însetat de „dreptate și slobozenie pentru norod”, una din figurile luminoase ale poporului nostru, care aprecia că „patrie se cheamă norodul, iar nu tagma jefuitorilor”. Cu vorba lui puțină și totdeauna pe gânduri, Tudor, care nutrea adînci sentimente antiboieresti și antiotomane, „cînd îl frigea cărbunele ce-l avea ascuns în inimă scăpa cîte o vorbă desperată asupra tiraniei”.

Declanșată concomitent cu revoluția eteristă, care urmărea doar eliberarea națională a grecilor, și se sprijinea în țările române pe boierime, — revoluția condusă de Tudor Vladimirescu avea caracter social și național.

Moartea lui Alexandru Șuțu, domnul Țării Românești, a constituit momentul începerii revoluției. Tudor, pe baza înțelegerii cu Comitetul de oblaudire, alcătuit

1821 • TUDOR VLADIMIRESCU • 1981 luptător pentru eliberare națională și socială

Revoluția de la 1821, condusă de Tudor Vladimirescu

din trei mari boieri, în noaptea de 18/19 ianuarie 1821, pornește din București spre nordul Olteniei, să ridice „norodul cu arme”, pentru a răsturna stăpînirea otomană. Ajuns la Tirgu Jiu și apoi la Padeș, el trimite emisari în satele plaiului Cloșani și în ținuturile vecine, cu misiunea de a strînge oameni, „făgăduindu-le slobozenie”. În fața mulțimilor adunate la Padeș, Tudor va da o Proclamație, prin care se adresa tuturor locuitorilor țării „veri de ce neam veți fi”, chemîndu-l la luptă împotriva tiranilor boieri. „Pe balaurii care ne înghit de vii, pînă cînd să-i suferim a ne suge singele din noi? Pînă cînd să le fim robi?” — întreba Tudor în Proclamație. Prin conținutul său, Proclamația a avut, în rîndurile sătenilor, efectul unei declarații de război împotriva stăpînitorilor de pămînt și a întregii orînduri feudale. Iar îndemnul: „Veniți dar, fraților, cu toții, cu rău să pierdem pe cei răi, ca să ne fie nouă bine. Nu vă leneviți, ci siliiți în grabă cu toții: care veți avea arme, cu arme, iar care nu veți avea arme, cu furci de fier și cu lănci; veniți unde veți auzi că se află Adunarea cea orînduită pentru binele și folosul a toată țara. Că ne ajunge atîta vreme de cînd lacrimile de pe obrazele noastre nu s-au mai uscat!”, a însuflețit miile de țărani, trezindu-le dorința de a pune mîna pe arme și a le folosi împotriva asupritorilor.

La glasul lui Tudor, sătenii alergau spre tabără, înrolîndu-se în „Adunarea norodului”. În cîteva zile, vălvătaiele revoluției au cuprins toată Oltenia. Și țăranii care nu s-au înrolat în unitățile lui Tudor, au luat parte activă la revoluție. Aceștia au atacat conacele și moșiile boieresti, au tăiat pădurile, și-au împărțit bogățiile exploatarelor, au ars registrele cu socoteli. Revoluția s-a întins în satele din Muntenia și chiar în Moldova.

Pentru a nu lupta cu doi dușmani deodată și a preveni o eventuală intervenție otomană, în același timp, Tudor adresa sultanului un arz (cerere), prin care își afirma fidelitatea sa față de Poartă și susținea că revoluția era îndreptată împotriva domnilor fanarioți și a marilor boieri, uniți cu aceștia, care au sărăcit țara și „ne-au mîncat drepturile”.

Pentru a mobiliza poporul la luptă, Tudor proclama la Padeș, desființarea birului și făgăduia că va acționa pentru a se restitui fiecăruia ce i s-a luat pe nedrept și că va extermina pe asupritorii poporului, iar averilor lor le va împărți aceluia care au suferit năpăstuirii și nedreptăți.

Oștenii lui Tudor pun stăpînire pe mănăstirile întărite din nordul Olteniei — Tismana, Strehaiia, Motru; numărul lor este în continuă creștere; acestora li se alătură și detașamentele trimise împotriva lor de către Comitetul de oblaudire. La începutul lunii martie, aflînd de sosirea lui Alexandru Ipsilanti, conducătorul Eteriei, la Iași, Tudor părăsi tabăra de la Țințăreni cu cei 6.000 de pedestrași și 2.000 de călăreți, in-

dreptîndu-se spre Slatina și de-acolo către București. În același timp, luă măsuri pentru a împiedica intrarea turcilor în Oltenia, precum și fuga boierilor trădători spre Transilvania și Focșani, pentru a-l întîmpina pe Ipsilanti.

Sosit la Bolintinu din Vale, conducătorul revoluției, pregătindu-se pentru intrarea în București, la 20 martie, dă o Proclamație „Cătră toți locuitorii din orașul București” și o alta „Cătră toți locuitorii orașelor și satelor”, în care arată că „Pricinile care m-au silît a apuca armele, sunt: pierderea privilegiilor noastre și jafurile cele nesuferite care le pătimesc frații noștri”. După aceste explicații, el face apel la unitatea cu „norodul”. „Am socotit să vă chem pe toți ca să vă uniți cu norodul — spune Tudor — și să lucrați cu toții împreună obșteasca ferice, fără de care norocire în parte nu poate fi”. Iar mai departe, pentru a trezi sentimente patriotice la toate strările sociale, zicea: „Fraților! cîți n-ați lăsat să se stingă în inimile dv., sfința dragoste către patrie, aduceți-vă aminte că sinteți părți ale unui neam”.

În Proclamația „Cătră toți locuitorii orașelor și satelor”, pentru a-i antrena la luptă, Tudor arăta: „Și înțelegînd cu toții duhul acestor izbăvitoare lucrări, cîți sinteți vrednici de a purta arme împotriva vrăjmașului dreptăților țării, veniți să vă povățuiască datoritiile ce aveți de săvîrșit”, spunînd, totodată „că aveți să slujii ca niște ostași numai pentru dobîndirea dreptăților voastre, iar nu pentru vreo folosire de bani, căci și eu și toți cei ce s-au înfrățit cu mine, slujim, nu cu cuget de dobîndire de bani, ci porniți de rivna binelui ce așteptăm pentru noi și pentru copiii noștri”. Dar „să știți — zicea el — că mare ușurință are să vi se facă, nu numai întru răspunderea dăjdiilor, ci și întru toate celelalte dări și orînduiri, (iar) jefuirile vor lipsi cu totul și veți înțelege înșivă scăparea robiei întru care v-ați aflat pînă acum”.

Intrat în capitală, Tudor și-a așezat tabăra la Cotroceni, iar Alexandru Ipsilanti, care trecuse cu detașamentul său de eteriști prin Moldova — la Colentina.

Stăpîn aproape două luni pe capitală, Tudor era singura autoritate ascultată de țară. Grijă lui de căpetenie era să dobîndească „dreptățile” pentru cele două Principate. Pentru aceasta cerea să fie „la un gînd și într-un glas cu Moldova, ajutîndu-ne unii pe alții”, ca „unii ce sintem de un neam, de o lege”. Și tot în vederea înlăturării acestui deziderat, conducătorul revoluției s-a ocupat de organizarea oastei sale, dotarea cu armament și instruirea acesteia, de fortificarea bisericilor din București și de amenajarea unor lucrări genistice, pentru a putea acționa cu succes împotriva dușmanului.

În timp ce masele populare răs-pundeau cu entuziasm chemări-

Prof. Petru I. Dan
(Continuare în pag. a 4-a)

Episcopul Ilarion, sfetnic al lui Tudor Vladimirescu

Despre contribuția pe care a adus-o episcopul Ilarion al Argeșului, „ca prim sfătuitor și ajutor” al lui Tudor Vladimirescu, în timpul pregătirii și desfășurării Revoluției românești din 1821, se găsesc în istoriografia noastră multe date. Culegeri noi de documente externe privitoare la anul 1821 menționează adesea și numele episcopului Ilarion de la Argeș, ori situații și evenimente implicînd persoana lui. A fost o strînsă și plină de semnificație conlucrare între marele oștean Tudor din Vladimiri, conducătorul Revoluției de la 1821 și episcopul Ilarion care a depus eforturi statornice, chiar din perioada anterioară Revoluției, întru slujirea Bisericii și a Patriei. Împreună-lucrarea cu Tudor a însemnat o patriotică și deplină slujire avînd drept coordonată esențială sfința cauză comună, iar drept temelii o recunoscută și desăvîrșită prietenie.

Faptul că spiritele mari se întilnesc prin substanța nobilă a personalității lor și se apropie prin țeluri comune este adesea confirmat și pentru momentele cruciale ale unui anumit context social și istoric. Între alții apropiați și entuziaști militanți pentru „dreptățile țării” și împotriva asupririi poporului de regimul feudalo-fanariot se afla și arhidiaconul Gheorghe Lazăr, eminent profesor, teolog și inginer, prigonit atunci în Transilvania natală de autoritățile austro-ungare și venit în Țara Românească, la București, pentru a-și pune puterile minții sale în slujba ideii naționale, devotat programului revoluționar și acțiunii de redesteptare a neamului românesc.

Raporturile dintre cei trei: Tudor Vladimirescu, Ilarion și Gheorghe Lazăr s-au dovedit trainice, au avut o deosebită însemnătate, între altele și prin contribuția comună în lucrările de cancelarie ale Domnului Tudor, în activitatea diplomatică externă, pentru susținerea dreptului și „dreptăților” poporului.

După 20 noiembrie 1820, cînd Ilarion este ales episcop al Argeșului, ponderea poziției sale este semnificativă: atît în cadrul ierarhiei bisericesti cît și în calitatea de membru al divanului țării. Va exercita o deosebită autoritate, prestigiul fiindu-i recunoscut și datorită prezenței permanente alături de Domnul Tu-

dor. Fără teamă, dar cu prudență, el era cel dintîi care nu numai încuviința, dar și sprijinea fără reținere deciziile ferme pe care le lua căpetenia pandurilor; intervențiile oportune ale înțeleptului vlădică nu erau asupra acestor decizii, ci asupra modului cum unele dintre ele trebuiau înlăptuite, ținînd seama de marile primejdii ce-l impresurau pe Tudor.

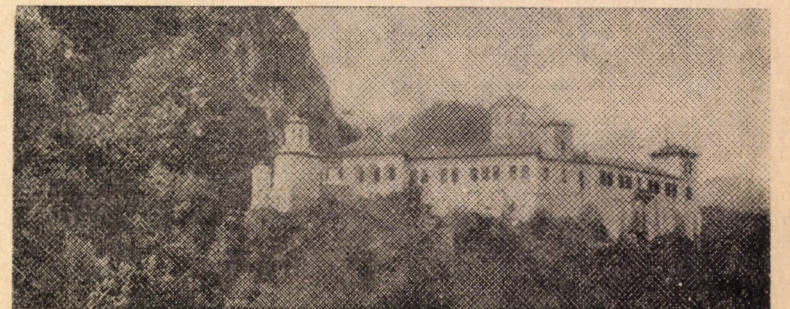
O simbolică manifestare a atitudinii lui Ilarion, a viețuirii sale în deplină identificare cu însăși ființa neamului, cu durerile și speranțele lui, este și acea cîntare a românilor pătîmirii și nădejdi: „Mugur, Mugurel...” — care a fost auzită cu prilejul festivităților instalării sale în scaunul arhieresc de la Argeș, atunci fiind cu puțință a fi de față, după cuviință, și Tudor Vladimirescu, pentru a-și onora prietenul prin participarea la acea solemnitate. Erau versuri elegiace, dar și protestatare; erau, în felul lor, o „doxologie” a suferințelor românești, cum și preamărirea puterii de rezistență a neamului în fața împrejurărilor vitrege.

După alegerea sa în vrednicia arhierescă, Ilarion alcătuieste și dispune a se picta la căpătîiul predecesorului său la Argeș, episcopul Iosif I, decedat și înmormîntat la Mănăstirea Antim din București, o inscripție-manifest

† NESTOR

Mitropolitul Olteniei

(Continuare în pag. a 2-a)

Mrea Tismana, bază de rezistență a revoluției lui Tudor Vladimirescu

CALENDAR DE INIMA

Episcopul Chesarie al Buzăului și Revoluția lui Tudor Vladimirescu

Tudor Vladimirescu primind jurământul de credință la Cotroceni

Ecol revoluției din 1821 în Transilvania

Revoluția de la 1821 desfășurată în Țara Românească sub conducerea lui Tudor Vladimirescu a stîrnit un uriaș ecou în Transilvania și îndeosebi printre românii de dincolo de Carpați, fapt pentru care autoritățile de aici au luat măsuri severe, în vederea preîntîmpinării unei noi răscoale așa cum se întîmplase la 1784, eveniment ce lăsase urme adînci în conștiința românească.

În aproape trei săptămîni de la Proclamația de la Pades, numele conducătorului revoluției din Țara Românească era foarte des pominit de românii transilvăneni, sub denumirea alintătoare de Todorăș sau Todoruț. Iobagii de dincoace de Carpați sperau să fie eliberați de serviciile feudale, chiar de către Tudor Vladimirescu în primăvara aceluia an, așa după cum reieșea din declarația lui Ignat Ungur „că înainte de a lua Paști va bea din vinul stăpînului său ... și în ziua de Paști va juca în cizmele lui”. Iar comitele Hunedoarei, A. Noptsă sublinia într-un raport „că țărănia română de aici privește cu simpatie evenimentele din Țara Românească și, în caz că s-ar produce o incursiune din partea aceea, s-ar arăta fără îndoială dispusă să i se alăture”.

Revoluția din Țara Românească îngrijora, nu numai autoritățile din Transilvania, ci și cancelaria imperială de la Viena, aflată sub conducerea lui Metternich. Pentru a preveni orice tendință de răzvrătire, autoritățile militare au întărit paza la granița cu Țara Românească, au adus trupe în Țara Zărandului, iar grănicerii români și oierii erau supravegheați în permanentă. Temerile autorităților ardeleni se justificau în cea mai mare parte, întrucît numeroși țărani ardeleni se înrolaseră în armata lui Tudor Vladimirescu, iar unul dintre sfetnicii săi era cărturarul Gh. Lazăr, originar din Avrig, care datorită ideilor sale înainte fusese nevoit să părăsească Sibiu, în 1815. Comandantul militar al Ardealului urmărea evoluția revoluției din Muntenia, vechind să nu treacă dincolo de Carpați, oameni, armament și muniții. Ba și mai mult, s-a interzis chiar exportarea fierului, pentru a împiedica confecționarea armelor. În același context, doi țărani din Săliște au fost învinuiți că au vrut să procure praf de pușcă, în vederea

livrării răsculaților din tabăra lui Tudor Vladimirescu.

Ca o consecință a acestei conjuncturi se semnalează tot mai multe cazuri de nesupunere ale țărănilor din Transilvania. Împotriva românilor greco-catolici, guvernul ardelen a făcut uz de o enciclică papală în care se condamnău activitățile societăților secrete și răspîndirea ideilor revoluționare.

În pofida întăririi vigilenței la graniță, numeroși refugiați au venit în Transilvania, la început boierii cu slujitorii lor, iar după aceea negustorii, meseriași și chiar țărani. După înfrîngerea revoluției de către turci, mulți panduri au trecut pe drumuri tainice în Ardeal. Fostii conducători revoluționari au fost îndepărtați din Transilvania, iar ceilalți erau urmăriți îndeaproape.

În anul 1821, refugiații aflați la Brașov au constituit o „Societate literară românească”, figurînd între inițiatori următoarele personalități: N. Văcărescu, Gr. Băleanu, C. Câmpineanu, C. Goleșcu, Em. Băleanu, Em. Florescu, I. Heliade Rădulescu. Între principalele obiective își propuseseră traduceri din greacă și alcătuirea unui dicționar în dorința de a cultiva limba română. La unele ședințe au participat și cei doi intelectuali de seamă din Brașov: Ioan Barac și medicul Vasile Pop. Activitatea acestei societăți înțează odată cu reînnoirea fondatorilor în Țara Românească.

Starea de încordare în Transilvania în timpul revoluției conduse de Tudor Vladimirescu a fost favorizată și de conscripția czirakiană din anul 1820, cînd țăraniî temîndu-se de mărirea impozitelor au declarat că lucrează mai puțin pămînt, iar surplusul nedecarat fusese înglobat de nobili în alodiile lor.

Represaliile singeroase îndreptate împotriva țărănilor răsculați la 1784, culminate cu frîngerea pe roată la 28 februarie 1785 a corifeilor Horia, Cloșca și Crișan (deși ultimul se spînzurase în închisoare), precum și înnăbușirea revoluției din 1821, de către turci, n-au înfricoșat țărănia transilvăneană însetată de dreptate socială și națională, deziderate pentru care a luptat cu toată abnegația pe durata revoluției de la 1848—1849.

Mihai Solronie

„Dacă răul nu este priimit lui Dumnezeu, stricătorii făcătorilor de rău bun lucru fac înaintea lui Dumnezeu! Că bun este Dumnezeu și, ca să ne asemănăm lui, trebuie să facem bine. Iar acesta nu se face pînă nu se strică răul! Pînă nu vine iarna, primăvară nu se face! A vrut Dumnezeu să facă lumină? Aceea s-a făcut după ce a lipsit întunericul!” (Din „Proclamația de la Tismana”)

Buzăul a avut de-a lungul celor aproape cinci veacuri de existență a episcopiei, ierarhi luminați, cărturari, diplomați, gospodari, oameni de evlavie și oameni de atitudine. CHESARIE îi urmează în scaunul lui Gherasim Rătescu, la 1825. Acest Gherasim era un meditant, un isihast care se învoise la alegere să stea în scaun doar doi ani, și a stat aproape șase (1819—1825). A demisionat la 3 martie 1825, retras la mănăstirea Căldărușani, încă din 1824, unde s-a făcut schimnic și unde a murit tîrziu (1844), cu puțin înaintea lui Chesarie.

Spre deosebire de contemplativul Gherasim, Chesarie era prin excelență activ și aceasta spre norocul episcopiei, căci a avut parte cam la mijlocul păstoriei (1838) de un cutremur care a devastat tot ce restaurase pînă atunci. A trebuit s-o ia de la început. A refăcut palatul, casele, palatul administrației, a înființat Seminarul teologic zidindu-i clădire nouă — un adevărat palat și acesta, zice Felix Colson, călător străin prin Buzăul vremii (*De l'etat présent et de l'avenir de Principautés Romaines*, Paris, 1839, p. 165) — a reînființat tipografia în care ostenise pe vremuri Macarie, tipograful Bibliiei din 1688, ajuns apoi episcop al Buzăului, a înființat școala de muzică, devenită celebră prin Ieromonahul Macarie „dascălul musichiei”,

școala de pictură tot atît de celebră prin Nicolae Teodorescu și Gheorghe Tattarescu, pe care Chesarie l-a trimis la studii în Italia pe cheltuiala sa, școala de sculptură de la care ne-a rămas numele lui Dimitrie Săpătoru și tot pe timpul său, Dionisie Romano și Gavril Munteanu au înființat la Buzău cel dintîi ziar bisericesc din România, *Vestitorul bisericesc*, cu apariție săptămînală regulată timp de doi ani (1839—1840).

CHESARIE (Constantin Căpățînă) s-a născut la București în anul 1784. A intrat de foarte tînră, la 13 ani, în ascultare la episcopul Iosif al Argeșului care venea des la București, la Mănăstirea Antim, metoh al acelei episcopii. Iosif îl va fi dat la școala grecească de la Biserica Domnița Bălașa, foarte aproape de mănăstirea Antim. Și cum Iosif al Argeșului fusese ucenic al învățatului episcop Chesarie de la Rîmnic (1773—1780), cînd l-a călugărit pe Constantin Căpățînă, la Antim, i-a dat numele duhovnicului său, și așa a îmbogățit istoria Bisericii române cu un al doilea Chesarie, menit să întărească Buzăul în competiția de vrednicie de mult deschisă între Vilcea și Buzău. Chesarie va da la rîndul său numele de Iosif, ucenicului său de la Buzău, Iosif Naniescu care va ajunge mai a-

poi Mitropolit al Moldovei și Sucevei.

În anul 1820 lui Iosif al Argeșului (mort la 27 oct. 1820) îi urmează în scaun Ilarion, cunoscutul prieten și sfătuitor al lui Tudor Vladimirescu. Ilarion îl numește pe Chesarie econom la Mănăstirea Antim. În 1823 Chesarie va fi luat de Mitropolitul primat, Grigore al IV-lea Miculescu, în aceeași funcție la Mitropolie.

Revoluția lui Tudor îl găsește deci pe Chesarie în București, aflături de Ilarion al Argeșului. Avea 37 de ani, cu educația de mult încheiată, era în plină maturitate, așa că avem dreptul să credem că își va fi declarat în mod sigur opțiunea, ca și Ilarion, pentru Tudor și mișcarea lui. Administrator al bunurilor materiale ale Mănăstirii Antim, cu un stareț ca Ilarion, e mai mult decît probabil că din cămările Antimului vor fi fost mutate la Cotroceni, în tabăra Vladimirescului, multe provizii pentru panduri.

Cele de mai sus nu sînt simple presupuneri. Avem o dovadă incontestabilă, lăsată de însăși mina lui Chesarie. E de mirare chiar că nimeni n-a sesizat pînă astăzi atitudinea lui Chesarie, alături de cea a lui Ilarion al Argeșului, în legătură cu revoluția lui Tudor.

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Episcopul Buzăului

(Continuare în pag. a 4-a)

Episcopul Ilarion, sfetnic al lui Tudor Vladimirescu

(Continuare din pag. 1)

pentru unitatea de cuget și faptă, poemul-epitaf de istorică însemnătate, conținînd metafora „pietrelor unite”. Acest poem s-a răspîndit însoțit de notație psaltică — așa cum l-am găsit la schitul Strihareț de lângă Slatina-Olt, în pagini vechi de manuscris. Scris inițial pe o coloană de piatră în biserica de la Antim, este un apel cu mesaj mobilizator, către tot neamul românesc, pentru unitate în preajma și în timpul Revoluției de la 1821: „Deși sînt neînsuflețit, / Stîlp de piatră întărit, / Omule, și de la mine / Poți afla de vei voi vreun bine. / Eu am trei frați potriviiți, / Tot de o dată aicea înfipti, / De o parte și de alta / Doi în stînga, unu-n dreapta. / Caută la noi și vezi / Ca să te încredințezi / Că și pietrele unite, / Pentru folos potrivite, / Cit de mare greutate / Lesne poate să o poarte...”

La 1821, lupta poporului ridicat pentru „dreptățile sale cele călcate” s-a desfășurat sub steagul pe care se găseau înfățișate simbolurile acestei lupte mîntuitoare pentru sînta cauză obștească: prin unitate, pentru dreptate! Cu știrea lui Tudor Vladimirescu, prin priceperea episcopului Ilarion și foarte plauzibil prin colaborarea lui Gheorghe Lazăr, stindardul Revoluției de la 1821 a fost pictat la Mănăstirea Antim din București, metoc al episcopiei Argeșului, de un monah numit David. Compoziția lui heraldică este plină de semnificație: stema Țării Românești fiind prezentă prin corbul cruciat, apoi însemnele heraldice bisericești ale Transilvaniei și Moldovei: Sfînta Treime și Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe; la dreapta Sfîntei Treimi, fiind prin această poziție a sa un adevărat portdrapel, este pictat Sfîntul Mucenic Teodor Tiron, patronul Conducătorului Revoluției.

În perioada alcătuirii unor documente necesare declanșării și desfășurării Revoluției — iarna anului 1820—1821 — episcopul Ilarion și-a adus contribuția și la elaborarea acestora: *Proclamația de la Tismana-Pades, Arzul către Poartă, Cererile norodului românesc*.

Cînd Domnul Tudor s-a înapoiat în capitală în fruntea Adunării norodului, episcopul Ilarion l-a întîmpinat la marginea Bucureștiului și apoi a rămas continuu împreună cu el, nedespărțit în tabăra de la Cotroceni,

pînă la termenul ultim ce le-a fost rînduit — mai 1821.

Ultima misiune încredințată de Tudor Vladimirescu episcopului Ilarion — de a merge la Congresul Sfîntei Alianțe la Laybach (Liubliana) — nu a mai putut avea sorți de izbîndă, iar după trădarea de la Golești a urmat uciderea mișelească a Domnului Tudor în 27 mai. Cînd a venit de la Brașov la Tirgoviște, cu inima mult îndurerată Ilarion a mers la Mănăstirea Butoiu din apropiere, împlînd acolo cele convenite pentru odihna sufletului eroului națiunii de la 1821.

A avut apoi de suferit consecințele atitudinii sale de strînsă conlucrare cu Tudor Vladimirescu, ocupîndu-i-se în 1823 scaunul arhieresc de la Argeș. După alți cinci ani va fi repus în drepturile sale de mare mitropolit Grigore Dascălul, păstorînd în continuare vreme de 17 ani, dîndu-și obștescul sfîrșit tot la acel Antim în inima Capitalei unde se întîlnea și consfătuia cu Tudor la sfîrșitul anului 1820 și în primele săptămîni ale anului 1821.

Roadele jertfei lui Tudor Vladimirescu și ale tuturor celor care au luptat în diferite feluri alături de el, n-au întîrziat să se arate, prima biruință fiind înlăturarea regimului fanariot. Fiind încă la Brașov în acel ceas de înseninare a cerului Patriei, episcopul Ilarion scria în 1822, cu inima tainic înlăcrimată de neșterse amintiri: „Mă bucur... la ridicarea neamului din prăpastia în care mai mort zăcea”.

În caracterizările care i se făceau la 1821 — în preajma alegerii ca episcop — pe drept cuvînt se spunea că este: „om cu idee (inteligent)... împodobit cu învățură, cuvios, cu smerenie și destoinicie”. Iar în 1822 se scria către Curtea din Viena: „A făcut cauză comună cu acest revoluționar (Tudor) și i-a fost prim stătuitor și ajutor”.

Din vremea acestei mari și pilduitoare prietenii și colaborări menționăm încă două aspecte grăitoare: inelul cunoscut cu matrice sigilară în gemă de matostat verde, care a aparținut lui Tudor și are în emblema două personaje: un luptător și un sacerdot. Aceasta ar putea face plauzibilă ipoteza că nu era moștenire de familie — cum s-a opinat pînă acum — ci poate chiar un dar primit de Tudor de la episcopul Ilarion. Adăugăm și o foarte recentă mărturie: o matrice sigilară

inedită pînă astăzi; emblema heraldică este foarte semnificativă, reprezintă un bărbat care se ridică din ingenucherea robiei; lanțuri mari și grele sînt la picioarele sale; el privește spre o stea a speranței. Legenda indică data: „1821”.

Chiar și de proiectul și execuția acestei foarte importante matrice sigilare putea să nu fie deloc străin episcopul Ilarion al Argeșului, în acele zile cînd s-au săvîrșit toate celelalte „însemne”, cum și actele, documentele și faptele Revoluției.

Prin strădaniile pline de zel ale episcopului Ilarion al Argeșului din anii 1820—1821, s-a exprimat o exemplară conștiință patriotică și s-a înscris o pagină de istorie bisericească românească, integrată deplin între paginile istoriei Patriei.

Astfel, Biserica Ortodoxă Română s-a făcut părtaşă întru cîntorirea unui nou ev în istoria și lupta milenară a neamului pentru independență, dreptate socială, apărarea ființei și demnității naționale.

Tudor Vladimirescu. Portret voliv din Biserica Prejna (Mehedinți)

Simbolul Credinței XII

(Art. 10: „Mărturisesc un Botez...“)

Așa cum ne învață Biserica dreptmăritoare, păstrătoare și propovăduitoare infailibilă a dreptei credințe, ea fiind „stîlp și temelie adevărului”, știm că la mîntuire putem ajunge prin har, credință și fapte bune, în Biserică. Astfel, harul, credința și faptele bune, subînțelegîndu-se împreună cu acestea și apartenența la Biserică, sînt condițiile mîntuirii noastre.

Despre acestea, adică despre condițiile mîntuirii, s-a vorbit în capitole precedente, iar aici, în continuare, se vorbește despre mijloacele sau actele sfinte, de Dumnezeu instituite în Biserică în vederea împărtășirii prin ele a harului mîntuitor și sfințitor.

Actele sau lucrările sfinte instituite (așezate) în Biserică de către însuși Mîntuitorul Iisus Hristos pentru împărtășirea harului mîntuitor și sfințitor sînt Sfintele Taine, în număr de șapte: Botezul, Mirul, Euharistia (Cuminecătura), Pocăința, Preoția, Nunta și Maslul.

După voință și instituire dumnezeiască și prin lucrare directă a Duhului Sfînt, în Sfintele Taine se împărtășește primitivilor, sub formă văzută, care este sfințita slujbă a fiecărei Sfinte Taine în parte, harul dumnezeiesc nevăzut, adică energia sfințitoare de la Dumnezeu. Astfel, Sfintele Taine au o parte văzută, sfința slujbă, și o parte nevăzută, harul dumnezeiesc potrivit rostului de Dumnezeu hotărît și determinat al fiecărei Sfinte Taine.

Prin *Sfînta Taină a Botezului*, cel ce se botează dobîndește iertarea păcatului strămoșesc și a tuturor păcatelor săvîrșite de el înainte de botez, se renaște duhovnicește, adică intră curat și înnoit, ca un om nou, într-o viață spirituală cu totul nouă, superioară, în Hristos, și devine astfel mădular (membru) al Trupului tainic al Domnului Hristos, a nume al Bisericii, și fiu adoptiv al lui Dumnezeu. „Împreună cu El (cu Hristos) ne-am apropiat prin botez întru moarte; pentru ca după cum Hristos a înviat din morți prin mărirea Tatălui, așa și noi să avem o viață nouă” (Rom. 6, 4).

Dacă cel ce se botează este în vîrstă, înainte de botez i se cere mărturisirea dreptei credințe și pocăința pentru păcatele săvîrșite de el. „Pocăiți-vă și să se boteze fiecare din voi întru numele lui Iisus Hristos spre iertarea păcatelor, și veți primi darul Duhului Sfînt” (F. Ap. 2, 38); „Cel ce va crede și se va boteza, se va mîntui” (Marcu 16, 16). La botezul copiilor, mărturisirea credinței (rostirea sau citirea Simbolului Credinței) se face de către naș, care, ca și părinții, are datoria de a se îngriji de creșterea

întru credința ortodoxă a celui botezat.

Botezul, și al copiilor, este necesar pentru mîntuire, întrucît toți, și copiii, au păcatul strămoșesc și numai prin botez se pot curăți de acesta, născîndu-se din nou, sufletește, și făcîndu-se așa intrarea în Biserică. „De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3, 5). Sfînții Apostoli au botezat și pe copii și tot așa a făcut totdeauna și Biserica (F. Ap. 16, 14—15, 33; I Cor. 1, 16). De aceea, a amîna pentru mai tîrziu botezul copiilor este păcat mare, aceasta însemnînd nepăsare față de starea și viitorul copiilor încărați cu păcatul strămoșesc, înseamnă totodată nesocotire a datoriei părinților, ca și neluare în cuvenită seamă chiar a lucrării mîntuitoare a lui Hristos, prin întîrziere voită de la primirea darurilor acesteia, întîrziere în care moartea copilului nu este exclusă.

Botezul adevărat, botezul valid săvîrșit în numele Sfintei Treimi, nu se repetă niciodată asupra aceleiași persoane, întrucît păcatul strămoșesc, iertat, nu se mai poate repeta, iar păcatele făcute după botez putîndu-se ierta prin *Sfînta Taină a Pocăinței*.

Prin *Sfînta Taină a Mirului*, săvîrșită îndată după Botez, se împărtășește harul creșterii, întărirea și propășirea în noua viață duhovnicească a celui botezat, întru luminarea minții și conștiinței, întru lărgirea și adîncirea înțelegerii, întru ajutor la formarea caracterului creștin deplin, întru întărirea voinței în tendința spre adevăr, bine și frumos, pentru ca cel botezat să fie vrednic lăcaș al Duhului Sfînt. Prin *Sfîntul Mir* avem „ungere de la Cel Sfînt” (I Ioan 2, 20), fiind „pecetluit cu Sfîntul Duh al făgăduinței” (Efes. 1, 13), cum Sfîntul Apostol Pavel scrie și Corintenilor: „Iar Cel care ne întărește pe noi împreună cu voi, în Hristos, și ne-a uns pe noi, Dumnezeu este, Care ne-a și pecetluit pe noi și a dat arvuna Duhului în inimile noastre” (II Cor. 1, 21—22).

Prin *Sfînta Taină a Cuminecăturii* (Dumnezeiasca Euharistie, Sfînta Împărtășanie), sub chipul pîinii și al vinului euharistice (sfințite și prefăcute prin Duhul Sfînt, în cursul Sfintei Liturghii), credinciosul se împărtășește cu însuși trupul și sîngele Mîntuitorului Iisus, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Mîntuitorul a instituit *Sfînta Cuminecătură* la Cina cea de taină prin binecuvîntare și rugăciune și prin mulțumire către Tatăl, după care a dat Sfînților Apostoli pîinea prefăcută în trupul Său, zicînd: „Luați mincați, acesta este trupul Meu...”; și apoi vinul prefăcut

în sîngele Său, zicînd: „Beți dintru acesta toți, acesta este sîngele Meu... Aceasta s-o faceți întru pomenirea Mea” (Matei 26, 26—28; Luca 22, 19—20; I Cor. 11, 23—25). Și întrucît trupul și sîngele Domnului constituie o unitate vie și personală cu sufletul Său și cu dumnezeirea Sa, unite neîmpărțit și nedespărțit, neamestecat și neschimbat, urmează că cel care se împărtășește cu trupul și cu sîngele Lui, se împărtășește totodată și cu sufletul Său și cu întreaga Sa dumnezeire, aceeași cu a Tatălui și a Duhului Sfînt. „Cel care mîncă trupul Meu și bea sîngele Meu, zice Domnul, are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi... Cel ce mîncă trupul Meu și bea sîngele Meu rămîne în Mine și Eu în el. Tatăl cel viu M-a trimis pe Mine și Eu vîez prin Tatăl, și cel care Mă mîncă pe Mine va trăi prin Mine” (Ioan 6, 54—57).

Prin prezența reală a lui Hristos în dumnezeiasca Euharistie, aceasta este cea mai mare Sfîntă Taină: întii, pentru că prin ea se împărtășește nu numai harul mîntuitor și sfințitor, ci și însuși izvorul acestui har, Iisus Hristos; și, al doilea, pentru că ea nu este numai Sfîntă Taină, ci și jertfă, Jertfa mîntuitoare adusă de Iisus Hristos pe cruce, și pentru vîi și pentru morți, înnoindu-se în chip nesîngeros, dar real, pe sfintele altare pînă la sfîrșitul veacurilor.

Și dată fiind marea însemnătate a dumnezeieștii Euharistii, ea se împărtășește prima oară în viața credinciosului îndată după Botez și Mir.

Luată cu vrednicie, adică după pregătire spre ea prin post și rugăciune și mai ales prin Taina Pocăinței, ca și apropiindu-se de ea „cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste”, Sfînta Împărtășanie aduce mari și minunate daruri și roade: a) unirea tainică cu Mîntuitorul Hristos (Ioan 6, 56); b) întărirea și propășirea în viața duhovnicească prin sporierea harului, slăbirea relor înclinări, iertarea păcatelor și pregătirea pentru viața veșnică (Ioan 6, 54); c) asigurarea învierii și a nemuririi (Ioan 6, 50, 54, 57). Dacă, însă, — firește, fiind vorba de credincioși maturi —, se neglijează voit și se nesocotește pregătirea cuvenită pentru Sfînta Cuminecătură, apropiindu-se de aceasta cu nevrednicie și, așa, împărtășindu-se cu trupul și sîngele Domnului, se comite mare păcat care atrage grea osîndă. „Astfel, oricine va mânca pîinea aceasta și va bea paharul Domnului cu nevrednicie va fi vinovat față de trupul și de sîngele Domnului... Căci cel care mîncă și bea cu nevrednicie, osîndă își mîncă și bea, nesocotînd trupul Domnului” (I Cor. 11, 27—29).

Prin *Sfînta Taină a Pocăinței* (Mărturisirea, Spovedania), credinciosul care se căiește de păcatele săvîrșite și le mărturisește în fața preotului duhovnic, primește de la Dumnezeu, prin dezlegarea duhovnicului, harul Duhului Sfînt al iertării păcatelor mărturisite.

Această Sfîntă Taină, ca și celelalte Sfinte Taine, este instituită direct de Dumnezeu întrupat, Iisus Hristos, care dă Apostolilor și urmașilor lor puterea de a ierta păcatele, împărtășind astfel harul care spală necurăția spirituală recunoscută de către cel care își mărturisește și părerea de rău pentru ea: „Luați Duh Sfînt; căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute” (Ioan 20, 22—23).

Condițiile ce se cer credinciosului care se mărturisește sînt: părere de rău pentru păcatele ce le-a săvîrșit, voință de îndreptare a vieții lui, credință și nădejde în bunătatea și milostivirea lui Dumnezeu.

Roadele Sfintei Taine a Pocăinței sînt: a) iertarea de păcate și redobîndirea curățeniei și nevinovăției de după Botez; b) restabilirea comuniunii, a legăturii harice cu Dumnezeu; c) izbăvirea de pedepse pentru păcate și cîști-garea nădejzii vieții veșnice; d) liniștirea conștiinței, prin înlăturarea tulburărilor produse în suflet de păcat și, ca urmare, seninătate sufletească îmbietoare spre viață bineplăcută lui Dumnezeu.

Pr. prof. Isidor Todoran

Piine pentru suflet

Certitudine și adevăr creștin

Am sărbătorit cu toții, cu evlavie, minunea Invierii Domnului. Această sărbătoare este fără de sfîrșit, Duminică de Duminică și ori de cite ori săvîrșim Sfînta Liturghie noi ne închinăm și ne rugăm lui Hristos, Cel ce a înviat din morți pentru a noastră mîntuire.

Invierea Domnului este la temelia nădejzii creștine și explică destinul creștin al omului.

Apostolul Pavel condiționează învierea cea de obște de Invierea Domnului. Corintenilor care se indoiau de învierea de obște le scrie o frumoasă pledoarie a acesteia: „Dacă Hristos n-a înviat zadarnică este propovăduirea noastră și zadarnică și credința noastră. Iar dacă nădăjdum în Hristos numai în viața aceasta, sîntem mai de plîns decît toți oamenii.”

„Acum însă, zice el, Hristos a înviat, deci vom învia și noi căci El este pirga învierii celor adormiți.”

La întrebarea corintenilor: Cum va fi aceasta? El le răspunde ca unor „neînțelepți”, nepregătiți să înțeleagă tainele și puterea lui Dumnezeu: „Se seamănă întru necinste, înviază întru slavă; se seamănă întru slăbiciune, înviază întru putere. Se seamănă trup firăsc, înviază trup duhovnicesc” (A se vedea întreg cap. XV al primei epistole către corinteni).

Minunea învierii Domnului este asemenea unui far luminos așezat la hotarul dintre viața de dincoace de mormînt și viața de dincolo de zare, far între viața „cu dor” și viața împlinirii dorului, precum spune cîntecul popular.

Ea luminează, pe de o parte cărările acestei vieți și arată valoarea și datorile credincioșilor față de ea, pe de altă parte deschide și luminează destinul omului în veșnicie.

Ea este o piatră de hotar între cele două lumi. Mîntuitorul a rămas împreună cu ucenicii săi patruzeci de zile după înviere și i-a încredințat despre realitatea ei. Pentru ei Invierea Domnului a devenit o certitudine, un adevăr pe care s-a întemeiat apostolatul lor în lume.

Mai mult chiar. Evanghelistul Luca, descriînd patimile și învierea Domnului, adaugă: „Voi sînțitei martorii acestora” (Luca 24, 48).

Mîntuitorul însuși le spune Apostolilor: „Voi îmi veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria pînă la marginea pămîntului” (F. Ap. 1, 8).

Creștinul din orice timp și din orice loc este, trebuie să fie un martor și un mărturisitor al acestui adevăr, prin cuvînt, prin gînd și mai ales prin viață. El este un „fiu al învierii”.

În cîntările și rugăciunile ei Biserica spune: „Invierea lui Hristos văzînd, veniți să ne închinăm Unuia Domn Iisus Hristos. Crucii Tale ne închinăm Hristoase și sfîntă învierea Ta o cîntăm și o mărîm.”

Oamenii singuratici ca și popoarele nu pot trăi fără certitudină, fără adevăr. Certitudinea și adevărul sînt ca niște stîlpi pe care se razimă viața.

Pentru creștin Invierea Domnului este ca un soare din care fiecare ins și fiecare popor ia lumină și căldura trebuitoare.

În trecutul său poporul nostru

a socotit praznicul învierii Domnului ca pe o zi de sărbătoare și împlinire a propriilor sale năzuințe. Erau prea multe împlirile prin care a trecut, prea întunecos mormîntul nedreptății în care era ținut, încît orice praznic creștin să nu-i ofere și un prilej de întărire a credinței lui în învierea neamului în ajungerea la lumină, la adevăr și dreptate. De aceea aceste praznice sînt însoțite cu datini proprii specificului său.

La Paști credincioșii români îmbracă hainele naționale de sărbătoare, unele moștenite de la părinți, doresc să trăiască aceste sărbători în portul național.

Vom aminti doar una din aceste datini specifice poporului nostru.

Anul trecut mă aflam la Paști într-o comună de la hotarul de nord-vest al țării. Am intrat în biserică și am văzut credincioșii îmbrăcați în haine de sărbătoare. Nu era frig dar ei aveau pieptare de piele și purtau căciuli în mină. Erau în portul lor frumos din Munții Apuseni, de unde veniseră pe acele locuri.

Dar ceea ce m-a uimit și mai mult este faptul că îi vedeam venind doi câte doi în fața icoanei învierii Domnului. Își făceau cucernic cruce, sărutau icoana, se închinau iarăși și la urmă își strîngeau mîna, zicînd unul către altul: Hristos a înviat! Adevărat a înviat! Veneau rînd pe rînd, cite doi, mai întii bărbații, apoi femeile, care nu mai dădeau mîna ci se aplecau una spre alta și rosteau binețele pascale.

La sfîrșitul slujbei, i-am întrebat: De unde aveți acest obicei? Din bătrîni, mi-au răspuns. La noi în Munții Apuseni așa ne-am pomenit. Cînd ne întîlnim unii cu alții de la Paști pînă la înălțarea Domnului ne salutăm cu aceste cuvinte. Nu mai zicem alt cuvînt de binețe: bună ziua sau bună seara, ori noapte bună, ci zicem: Hristos a înviat și răspundem: Adevărat a înviat. Pentru noi aceste cuvinte sînt de mare însemnătate. Le avem de la părinți și ne-au fost totdeauna un mare reazim în viață.

Am stat în după-amiaza aceea cu ei de vorbă. Erau urmașii lui Horia și ai lui Avram Iancu. Am participat la sezoarea lor culturală cu recitări și cîntece, frumoase executate prin care au fost premiați la concursul Cîntarea României. Cit de frumoasă și semnificativă era serbarea lor în care s-a trecut prin fața celor ce au participat întregă istoria poporului român. Cit de mult erau împletite gîndurile și sentimentele patriotice cu cele creștinești. Am văzut atunci măreția și demnitatea poporului care a trăit în certitudine și adevăr, care explică în bună parte taina biruinței lui. Datiniile sînt firul de aur care ține legătura dintre generații și păstrează continuitatea statornică și eternitatea lor.

În stringerea mîinilor din biserică, în frumoasele jocuri și cîntece populare, în păstrarea portului se exprimă sentimentul solidarității și al iubirii de glia strămoșească.

Dar tot atunci am înțeles de ce poporul nostru trăiește în pace și armonie cu toți oamenii și de ce este mereu dornic de adevăr și dreptate.

Părintele VASILE

PAGINI FILOCALICE

DESPRE CONȘTIINȚĂ

Cînd a făcut Dumnezeu pe om, a sădit în el ceva dumnezeiesc, ca un gînd mai fierbinte și mai luminos, avînd calitatea unei scînteii care luminează mintea și arată acesteia deosebirea binelui de rău. Aceasta se numește conștiință și ea este legea lîrii lui. Ea este închipuită de pușurile pe care le-a săpat Iacov (Fac. 26, 13—14), cum au zis-o părinții, și pe care le-au astupat filistenii. De această conștiință ascultînd patriarhii și toți sînții dinainte de legea scrisă, au bineplăcut lui Dumnezeu. Aceasta fiind astupată și călcată de către oameni prin înaintarea păcatului, am avut nevoie de sînții prooroci, am avut nevoie de însuși venirea Stăpînului nostru Iisus Hristos, ca să o descoperim și să o trezim, ca să aprîndem din nou acea scînteie acoperită, prin păzirea sînținelor Lui porunci. Deci, atîrnă acum de noi, fie să o astupăm iarăși, fie să o facem să ne lumineze, dacă ascultăm de ea.

(Ava Dorotei, Filocalia, vol. IX, București 1980, p. 508)

La Hram

Episcopul Chesarie al Buzăului...

(Continuare din pag. 1)

Vechea și binecuvîntată cti-torie brîncovenească de la Simbăta de Sus, jud. Brașov, are, după cum se știe, două hramuri: Adormirea Maicii Domnului și Izvorul Tămăduirii, ambele adunînd în preajma sa, chiar și în timpurile de restriște de altă dată cînd această mănăstire a stat în ruine peste cinci pătrare de veac, o mulțime de credincioși care-și găsesc aici întărire sufletească.

Din încredințarea I. P. S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Suvelei și locțiitor de Mitropolit al Ardealului, la hramul din acest an, vineri după Sf. Paști, de la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu a participat P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul, însoțit fiind de P. C. rector C. Voicu, P. C. prof. Mircea Păcurariu și P. C. cons. Gh. Papuc.

Răspunsurile la Sf. Liturghie arhierască săvîrșită cu acest prilej au fost date de corul mixt al bisericii din parohia Ucea de Sus.

La momentul cuvenit teologul C. Negrea a fost hirotont diacon, iar la sfîrșitul Sf. Liturghii ieromonahul Arsenie Birsan, viețuitor al Mănăstirii Brîncoveanu, a fost hirotont protosinel.

La priceasnă a predicat ierodiaconul T. Părăian, care a vorbit despre modul în care putem preamări pe Marele Ziditor, Părintele nostru ceresc.

A vorbit apoi P. C. prot. R. Zaharia (Făgărăș), care a salutată prezența P. S. Episcop-vicar la praznic și a evocat cttorii și momente semnificative din istoria mănăstirii ce se reinnoiește an de an.

După Sf. Liturghie, P. C. prof. M. Păcurariu, în cuvîntul rostit, a subliniat importanța rugăciunii pentru viața noastră creștinească, arătînd felurile rugăciunii și modul în care trebuie să ne rugăm.

Cuvînt de învățătură a rostit în continuare P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul, care — după ce a mulțumit obștei sf. mănăstiri brîncovenești, în frunte cu P. Cuv. arhim. V. Tohăneanu, starețul mănăstirii, pentru lucrarea duhovnicească și gospodărească depusă la acest venerabil așezămînt, precum și credincioșilor pentru osteneala de a participa la acest praznic, gînd pios de recunoștință exprimînd și pentru cttorii mănăstirii: voievodul Constantin Brîncoveanu și mitropolitul Nicălae Bălan — a zăbovit cu deosebire asupra credinței noastre străbune pe care, preoți și credincioși, s-o păstrăm curată și s-o facem lucrătoare.

Un scurt cuvînt a rostit de asemenea P. Cuv. stareț V. Tohăneanu.

A urmat apoi slujirea Sf. Maslu de obște și sfințirea apei.

E vorba de cuvîntarea pe care a ținut-o la alegerea sa ca episcop al Buzăului, la 5 aprilie 1825, cuvîntare publicată în rev. „Biserica Ortodoxă Română” (anul II, nr. 9, p. 612 și urm.), reproducă în „Glasul Adevărului” (anul II, nr. 25—26, 21 iulie 1929, p. 2) și apoi în anexă la monografia consacrată lui Chesarie de către Pamfil Georgian (Editura Episcopiei Buzău, 1946, p. 75—79).

Cît de prezentă era revoluția lui Tudor în conștiința contemporanilor, ce impact extraordinar a avut asupra redeșteptării sentimentului național și a dorinței de libertate și eliberare după lunga noapte fanariotă, se poate vedea și din aceea că Chesarie a făcut din alegerea sa un prilej de manifestare patriotică publică, de solidarizare cu revoluția lui Tudor și de chemare la unitate națională, pentru desăvîrșirea idealului în numele căruia tocmai murise martir eroul din Vladimiri. Căci sintem la începutul anului 1825, la numai patru ani de la moartea sa. Sintem în atmosfera proaspătă încă a extraordinarei lui întreprinderi. Și cît era într-adevăr de proaspătă, o vedem din chiar înflăcărata cuvîntare a lui Chesarie.

El nu vorbește nici de înaintașii săi de la Buzău, cum se cădea și cum se face în asemenea ocazii, nu-și prezintă programul de păstorie, nu face promisiuni, nu mulțumește alegătorilor, nu adresează nici un cuvînt Mitropolitului primat, nici Domnitorului. Nimic. El elogiază pe Tudor și mișcarea lui. Atît.

Se introduce prin ceea ce cred că se poate numi o *TEORIE a PATRIEI*. Așa cum mitropolitul Simion Ștefan făcuse o *Teorie a circulației cuvîntelor*, iar episcopul Chesarie al Rîmnicului prima *Periodizare a istoriei Românilor*, Chesarie al Buzăului teoretizează că Patria este „unirea multora într-una”, este o „totime” alcătuită din părți unite „după semînție și rudă”, cu aceiași „strămoși” și același ideal de unitate și libertate. Nimic nu e mai firesc, mai adevărat și mai profund omenesc, ca iubirea de Patrie: „Cuvîntul acesta de patrie, înrădăcinîndu-se în inima oamenilor, a ajuns a fi cea mai întîi rivnă omenească, pentru că vedem stînd martorii acestui adevăr, firea, istoria cea din năuntru și cea din afară... Cîți bărbați după vremi, ajutoarați de darurile lor, cele firești și de cele cîștigate, s-au jertfit prin vărsare de sînge, au hultit boğății, au trecut cu vederea slava, au urit desfătări și toate alte bunătăți le-au socotit de nimica în pămînt strein și au ales a muri în patrie... Oamenii nici prin grai

pot arăta, nici prin scris pot închipui, cît foc arde în inima lor, cînd în străinătate aflîndu-se, gîndesc la patrie și atît de mult biruiește dragostea patriei pre celelalte plăceri, încît toate le au de al doilea, fie patria lor cît de mică, cît de proastă, și ori cum ar fi... Unirea oamenilor și iubirea de patrie... au făcut neamuri nebiruite”. Toate relele vin, după Chesarie, de la „neunire” și de la „blestemata dezbinare”.

Acestei Patrii i-a slujit Tudor și revoluția lui. Și iată după acest imn închinat Patriei, pe cel de al doilea, închinat de Chesarie evenimentelor din anul 1821:

„Acest an, deși este amar la sufletul românescului trup (fusesse asasinat Tudor n.n.), dar însă meșter povătuitor Românilor este pentru vremile viitoare. Acest an, cu adevărat s-au arătat Apelio, zugrăvind pe de o parte înegritul suflet al Grecilor, cu cele mai adevărate văpseli ale adevărului și, pe de alta, arătînd Românilor poteca desrobirii lor și a dobîndirii binelui lor”.

Imn de slavă din familia lui „Deșteaptă-te Române”, cu risipă de metafore, înflăcărata cuvîntare ridică pe Tudor și lunile, zilele, orele și minutele vieții sale pe culmile venerației și iubirii românești:

„O! anule 1821! Tu, cu adevărat prin intrarea-ți de ai și pricinuit Românilor amărăciune, dar de o dată și deșteptare!”

„Lunile tale, academiile s-au închipuit pentru Români; zilele tale, învățătorii s-au făcut pentru Români; ceasurile tale, dascăli s-au așezat pentru Români, iar minuterile tale ca niște sori luminători s-au înfipt în simțurile Românilor!”

„Drept aceea, fieștecare trup, care poartă într-insul suflet românesc, este dator ție să-ți hărăzească cele mai dulci minuteri ale vieții sale”.

CHESARIE propune în continuare să se ridice o statuie revoluției lui Tudor, și desigur lui Tudor însuși, ca cel mai meritat omagiu care să-l nemurească și în felul acesta în conștiința și în istoria Românilor, perpetuîndu-i nu numai amintirea, ci și exemplul și idealul de luptă pentru libertatea și independența Patriei:

„Neamul românesc are sfința datorie, ca în mijlocul Patriei lor (în capitală desigur n.n.), să ridice spre pomenirea ta un monument spre veșnica ținare de mințe, pentru că în adevăr „tu ești anul bunătății Domnului” (la Pamfil Georgian: *omul bunătății Domnului*).

Chesarie se referă mereu, cu minie, la „arhitectura rețelor cu-

getări” ale Grecilor, la „răutatea ce au pricinuit Grecii” Românilor, și face apeluri patetice la uni-re, la mîndria națională, la trezirea conștiinței naționale.

„Ci, dară Românilor, voi cei ce sînteți strănepoți ai slăviilor acelor bărbați, rușinați-vă de a fi batjocura Grecilor. Voi ce ați fost oare cînd slăviți de istorie, nu vă mai smeriți grumazul la amăgitoare-momeli ale Grecilor. Nu mai fiți orbi miluitori către nemulțămitori aceia care, după ce voi îi împiciorogați (fi puneți pe picioare, îi ridicați din sărăcie, n.n.), voiesc să vă aducă în stare ca ei să vă miluiască pre voi dintr-al vostru!”

Dacă ne aducem aminte de fanariotii ajunși domnitori, episcopi, stareți, peste vetrele noastre, și nu în număr mic, și nu în puține locuri, situații pe care Chesarie le știa bine, el însuși fiind obligat în tinerețe să învețe la școală grecească în țara sa, înțelegem bine ce voia el să spună prin această extraordinară prindere în cuvinte, în cuvinte grele, a unei realități rușinoase care nu mai era de îndurat: de a ne fi lăsat mituiți dintr-ale noastre! A fi acceptat să ne fie dat de către străini sub formă de milă, ceea ce era de fapt al nostru, dreptul nostru, munca noastră.

„Priviți în oglinda anului cu leatul 1821 — îndeamnă Chesarie, apelînd la motivele și idealurile revoluției lui Tudor care trebuia dusă pînă la capăt — și aceea vă va arăta ce fel ați fost pînă acum, și cum trebuie să fiți de acum înainte”.

Cuvîntarea lui Chesarie e un document de atitudine personală, bine înțeles, dar e și un document al implicării Bisericii Ortodoxe Române în istorie în general, și în istoria Patriei în cazul de față, cum a făcut de altfel de-a lungul întregii sale existențe ca Biserica a poporului și neamului românesc, și cum e scris în memoria pămîntului și sufletului românesc.

Șase ani de carieră ierarhică (1834—1840), Chesarie și i-a petrecut la București, ca Locțiitor de Mitropolit Primat. Revenind la Buzău, a mai păstorit șase, pînă în 1846, cînd a trecut la Domnul, în vîrstă de 62 de ani. De atunci și pînă astăzi îi mereu de acum înainte, el va fi un model și un exemplu vrednic de urmat.

Chemarea lui e literă de evanghelie românească, de spus în rugăciunea de seară și de dimineață, jurămint și jurușcă de reînnoit cu fiecare răsufurare:

„Toți să iubească pe unul și unul pre toți, căci tot o frămîntură sînteți!”

Revoluția de la 1821, condusă de Tudor Vladimirescu

(Continuare din pag. 1)

lor lansate de Tudor, boierimea — cu tot apelul lui Vladimirescu și a concesțiilor pe care el înțelegea să le facă, ținînd seama de situația grea în care se afla țara — s-a dovedit trădătoare. Pentru a pune capăt revoluției, boierimea a cerut ajutor armat Porții, a organizat comploturi împotriva conducătorului revoluției, a pus la cale intrigi între Tudor și Ipsilanti.

Accentuîndu-se conflictul dintre revoluționarii români și eteriști, în momentul cînd țara era invadată de otomani, Ipsilanti se retrage în zona Tîrgoviște. La 15 mai, cînd turcii erau aproape de București, Tudor, trădat de boieri și de unii ofițeri eteriști, ridică tabăra cu hotărîrea de a se retrage la mănăstirile întărite din nordul Olteniei. Cînd a ajuns la Golești, printr-un complot, el este arestat la 21 mai, de căpitania eteriști Iordache și Farmache, cu concursul lui D. Macedonschi și Haği Prodan — ofițeri în armata sa — și dus sub escortă la Tîrgoviște, la Ipsilanti. Acolo este supus interogatoriului și torturii de către eteriștii dornici de răz-bunare și de a pune mîna pe valorile ce se presupunea că le-a ascuns. Cu acel prilej, Tudor le-a spus anchetatorilor săi: „Vreți să mă omoriți? Eu nu mă tem de moarte. Eu am înfruntat moartea în mai multe rînduri. Mai înainte de a ridica steagul spre a cere drepturile patriei mele, m-am îmbrăcat în cămașa morții”. În timpul nopții de 27 mai, căpetenia eteristă Caravia l-a împușcat pe Tudor, apoi i-au tăiat trupul cu săbiile, aruncîndu-l într-o fîntînă părăsită.

După pierderea căpeteniei, oastea de panduri se retrage la Drăgășani, unde are loc o bătălie victorioasă împotriva turcilor. Ultima rezistență a pandurilor are loc la mănăstirea Tismana, la 20 iulie 1821. Eteriștii sînt înfrinți și nimicîți de către otomani în bătăliile de la Drăgășani, Sculeni și Secu pe Prut.

Revoluția de la 1821 a avut o mare influență în Transilvania. Conținutul Proclamației de la Pa-deș s-a răspîndit în rîndurile țărănilor români ardeleni, iar numele conducătorului revoluției le era foarte familiar. Cu diferite prilejuri, țărani din Hunedoara, Arad și pînă la Crasna, susțineau că au citit proclamațiile lui Tudor, se pregăteau să-l primească pe Vladimirescu și să facă și ei cu nobilii ceea ce făcuseră țărani din Oltenia cu boierii de acolo. Oficialitatea alarmată a luat măsuri pentru preîntîmpinarea izbucnirii unei alte răscoale ca aceea a lui Horia.

Cauzele înfrîngerii revoluției de la 1821, rezidă în insuficienta dezvoltare a capitalismului, trădarea boierimii și a eteriștilor, precum și intervenția armată străină.

Deși înfrîntă, revoluția condusă de Tudor Vladimirescu a avut o mare însemnătate. Ea a pus capăt regimului turco-fanariot, înlocuindu-l cu domniile pămîntene; a zdruncinat puternic orînduirea medievală; a creat condiții mai favorabile pentru dezvoltarea economică, socială și culturală a țării. Sămînța revoluției a odrăslit marea ridicare la luptă de la 1848, care a condus la împlinirea idealului pentru care s-a jertfit Tudor Vladimirescu — înlăturarea relațiilor de producție feudale, făurirea statului național român modern și cucerirea independenței politice.

CORESII

Am spus istoriei: dă-mi chipul lui,
am spus legendei: dă-mi chipul lui,
am spus acestor cărți
de sub vitrina de sticlă:
O, dați-mi chipul lui.
Și istoria,
legenda,
și cărțile poleite de vreme
s-au prefăcut într-un nor auriu
și l-am văzut din nou viu...

Tîrgoviște... E tînăr. Și veacul e aprins
de stelele-cuvinte ivite în tipar.

Iar el ar vrea să ducă în românesc cuprins
aceste cărți de flăcări, aceste cărți de har.

Carpații stau în față... Un zid, dar nu zăvor.
Ei prin poteci știute ni s-au deschis mereu.
Coresi acum îi trece, oprind la vreun izvor,
căci în desagi el are tiparul mult prea greu.

Brașovul îl primește cînd ora curge grav
— o apă peste somn și peste-acoperișuri —
Privirea-i e uimită ca de un cer moldav
— cu luna peste case, turle și prundișuri.

O, nu-i în frumusețe Coresi adîncit
Un luminis mai mare el are căpătîi.
Tiparul fi-va mîine cîmp gata de-nflorit:
un drum spre-nveșnicire și gîndul cel dintîi.

... Aceste cărți-lumină, cu beznele scăzînd,
ne-apar ca niște pinze cu visul la catarg.
Curajul lor le este că au desprins de gînd
o pîrtie de seamă spre viitorul larg...

Preot Nicolae MODOIU

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechil Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P. O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.